

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СОВЕТЫ**

IV чакырылыш

423740, Актаныш авылы, Ленин пр.,
17нче йорт. Тел. 3-44-44, факс 3-44-38.

**РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
СОВЕТ АКТАНЫШСКОГО МУНИ-
ЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА**

IV созыва

423740, село Актаныш, пр. Ленина,
дом 17. Тел./ факс 3-44-44, факс 3-44-38

КАРАР

27.02.2025 ел

РЕШЕНИЕ

№43-05

Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларын, муниципаль хезмәткәрләрен премияләү һәм башка өстәмә түләүләр турында Нигезләмә хакында

Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларына һәм муниципаль хезмәткәрләренә социаль гарантияләр бирү, хезмәт хакын тәртипкә салу һәм камилләштерү, аларның һөнәри хезмәт эшчәнлеген стимуллаштыру максатларында, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законы, муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнәндәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Кодексы, «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы нигезендә, Актаныш муниципаль районы Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Нигезләмәләренә расларга:

- Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларына, муниципаль хезмәткәрләрен премияләү турында (1 нче кушымта);

- Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларына, муниципаль хезмәткәрләренә башка өстәмә түләүләр турында (2 нче кушымта);

- Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларына, муниципаль хезмәткәрләренә матди ярдәм турында (3 нче кушымта);

2. Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының юридик бүлегенә әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүматы порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Актаныш муниципаль районы сайтында урнаштырырга.

3. «Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитеты, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ муниципаль хезмәткәрләренә премияләр бирү һәм башка өстәмә түләүләр турындагы Актаныш муниципаль районы Советының 2023 елның 10 февралендәге 27-04 номерлы карарын (Актаныш муниципаль районы Советының 15.12.2023 ел, № 33-06, 06.08.2024 ел, №37-06 карарлары белән кертелгән үзгәрешләр белән) үз көчен югалткан дип танырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә һәм 01.01.2025 елда барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә кагыла.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торыны район Советының законлылык, хокук тәртибе, җирле үзидарә органнары эшчәнлегә мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Актаныш муниципаль районы
Советы рәисе

Л.Р.Зарипов

Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларын, муниципаль хезмәткәрләрен премияләү турында Нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Муниципаль вазыйфаларны, муниципаль хезмәткәрләренә биләүче затлар эшчәнлегенә нәтижәлелеген арттыру, жирле үзидарә органнарына йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү, башкарыла торган бурычларның сыйфатын яхшырту, вазыйфаи инструкциядә каралган вазыйфаи бурычларны вакытында һәм намуслы үтәгән өчен, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә түбәндәге премия төрләре түләнә:

- агымдагы елның билгеләнгән чоры өчен эш йомгаклары буенча квартал саен бирелә торган премия (алга таба - квартал саен бирелә торган премия);
- Татарстан Республикасы көненә, Жирле үзидарә көненә премия.
- ел дәвамында эшләү нәтижәләре буенча бер тапкыр бирелә торган премия.

1.2. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга әлеге Нигезләмәнең максатлары өчен түбәндәгеләр керә:

муниципаль район Башлыгы;

муниципаль район Башлыгы урынбасары даими нигездә;

Актаныш муниципаль районының Контроль-хисап палатасы рәисе, аудиторы;

1.3. Әлеге карар белән билгеләнгән премияләренә һәм башка өстәмә түләүләренә финанслау чыгымнары, агымдагы финанс елына бюджет турында карар белән расланган керемнәрдән, фактта алынган акчаларны һәм агымдагы финанс елы башына район бюджеты хисабында калган акчаларны, оптимальләштерү чараларын үткөрү, бюджет чыгымнарының аерым статьялары буенча бюджет ассигнованиеләрен кыскарту булганда, жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

1.4. Премияне түләү башкарыла:

1.4.1 Муниципаль район Башлыгына - Комиссия карары белән, әлеге Нигезләмәнең 5 бүлегенә нигезендә.

1.4.2. Муниципаль район Башлыгы урынбасарына-даими нигездә, Актаныш муниципаль районы Контроль-хисап палатасы рәисенә, аудиторына – муниципаль район Башлыгы боерыгы белән.

1.4.3. Муниципаль район Башкарма комитеты җитәкчесенә - муниципаль район Башлыгы боерыгы белән.

1.4.4. Актаныш муниципаль районы мәгариф идарәсе башлыгына - муниципаль район Башкарма комитеты җитәкчесе боерыгы белән.

1.4.5. Актаныш муниципаль районы Советының муниципаль хезмәткәрләренә - Актаныш муниципаль районы Башлыгы боерыгы белән.

1.4.6. Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты муниципаль хезмәткәрләренә - Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе боерыгы белән.

1.4.7. «Актаныш муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль хезмәткәрләренә-тиешле жирле үзидарә органнары җитәкчеләре боерыгы белән.

1.5. Премия күләме билгеләнә:

- квартал саен бирелә торган премияләр өчен - муниципаль хезмәткәрләр өчен

акчалата түлөү һәм бүлөклөү күләмендә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен.¹

Әлеге карар кысаларында муниципаль хезмәткәрнең акчалата тәэмин ителеше «ТР Актаныш муниципаль районы муниципаль берәмлегенең контроль-хисап органнары рәисләренең, аудиторларының, муниципаль хезмәткәрләрнең үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының хезмәте өчен түлөү тәртибе һәм шартлары турындагы нигезләмә» Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Советының 2023 елның 10 февралендәге 27-03 номерлы карарының 3.1 п. нигезендә билгеләнә.»

Әлеге карар кысаларында «бүлөк» билгеләмәсе муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен айлык акчалата бүлөклөү һәм айлык акчалата бүлөклөү кертелгән айлык түлөөләр жыелмасына карата кулланыла;

- Татарстан Республикасы көненә, Жирле үзидарә көненә премияләр өчен - муниципаль хезмәткәрләр өчен акчалата түлөү һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен бүлөклөү күләмендә;

1.6. Премиядән мәхрүм итү башкарыла:

1.6.1. Муниципаль район Башлыгына - Комиссия карары белән, әлеге Нигезләмәнең 5 бүлегендә.

1.6.2. Муниципаль район Башлыгы урынбасарына-даими нигездә, Актаныш муниципаль районы Контроль-хисап палатасы рәисенә, аудиторуна – муниципаль район Башлыгы боерыгы белән.

1.6.3. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесенә - муниципаль район Башлыгы боерыгы белән.

1.6.4. Актаныш муниципаль районы мәгариф идарәсе житәкчесенә - район Башкарма комитеты житәкчесе боерыгы белән.

1.6.5. Советның муниципаль хезмәткәрләренә - район Башлыгының һәм Башкарма комитет муниципаль хезмәткәрләренә- Башкарма комитет житәкчесе боерыгы белән.

1.6.6. «Актаныш муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль хезмәткәрләренә- тиешле жирле үзидарә органнары житәкчеләре боерыгы белән.

1.7. Муниципаль район Башлыгы, муниципаль район Башлыгы урынбасары даими нигездә, район Советы аппараты житәкчесе, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе, күрсәтелгән премияләрдән тыш, жирле бюджет акчалары исәбенән эш йомгалары буенча квартал саен матди бүлөклөү, Татарстан Республикасы көненә, республика һәм федераль хакимият органнары боерыклары нигезендә жирле үзидарә көненә карата матди бүлөклөү алырга мөмкин.

1.8. Муниципаль хезмәткәрнең, муниципаль вазыйфаны биләүче затның еллык түлөүле отпускта булу вакыты премияләр билгеләү өчен исәп-хисап чорына кертелә.

1.9. Премияләү мәсьәләләре буенча индивидуаль хезмәт бәхәсләре хезмәт законнарында билгеләнгән тәртиптә хәл ителә.

1.10. Актаныш муниципаль районы Советының, Башкарма комитетының, «Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, Контроль-хисап палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларны һәм муниципаль хезмәткәрләренә премияләү турында нигезләмәдә билгеләнгән премияләү хезмәт өчен түлөүнең гарантияләнгән төре түгел, ә әлеге 1 нче кушымтада билгеләнгән тәртиптә башкарыла торган өстәмә түлөөләрдән гыйбарәт.

2. Квартал саен бирелә торган премия

2.1. Актаныш муниципаль районы Советының, Башкарма комитетының, «Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Контроль-хисап палатасы» МКУ муниципаль хезмәткәрләренә һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга квартал саен бирелә торган премияләр.

2.2. Квартал саен бирелә торган премияләр муниципаль хезмәткәрләргә,

¹ Әгәр әлеге карар кысаларында башкасы күрсәтелмәгән булса, айлык (бер) акчалата түлөү, бүлөклөү күздә тотыла

муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, район Башлығыннан тыш:

- билгеләнгән күләмнең 10 %ына - муниципаль район Башлығы, җирле үзидарә органы җитәкчесе, әлеге структур бүлекчә җитәкчесе йөкләмәләрен үз вәкаләтләре кысаларында гамәлдәге законнар нигезендә үз вәкаләтләре кысаларында вакытында һәм сыйфатсыз үтәгән өчен.

- билгеләнгән күләмнең 15% на - муниципаль программаларны үтәүчеләргә һәм региональ һәм федераль программаларны гамәлгә ашыру өчен җаваплыларга программаны яисә аның аерым чараларын вакытында һәм сыйфатсыз гамәлгә ашырган һәм район бюджетының программаны гамәлгә ашыруга юнәлтелгән акчаларын нәтижәле һәм максатчан файдалануны тәэмин итмәгән өчен;

- билгеләнгән күләмнең 25 %ына - муниципаль район Башлығының, район Башкарма комитеты җитәкчесенең, гамәлдәге законнар нигезендә үз вәкаләтләре кысаларында алар тарафыннан бирелгән ашыгыч һәм аеруча мөһим беркетмә йөкләмәләрен сыйфатсыз үтәгән өчен;

- билгеләнгән күләмнең 50% - җирле үзидарә органнарының структур бүлекчәләре, оешмалар һәм район халкы тарафыннан җирле үзидарә органнары хезмәткәрләренең гамәлләренә карата нигезләнгән язма дөгъвалар, шикаятьләр булганда.

- гражданныр мөрәҗәгатьләрен карау срокларын үтәмәгәндә, гражданнырның мөрәҗәгатьләрен сыйфатсыз үтәгәндә билгеләнгән күләмнең 20 %ына, шул исәптән башка учреждениеләрдән, оешмалардан кергән мөрәҗәгатьләр буенча дәрәс булмаган мәгълүмат бирү, хезмәт документациясен рәсмиләштергәндә эшләр башкару буенча инструкция бозу.

- билгеләнгән күләмнең 50%ына - искәрмә рәвешендә бер дисциплинар түләтү булганда;

- билгеләнгән күләмнең 100% ына ике һәм аннан да күбрәк дисциплинар түләтүләр булганда, кисәтү рәвешендә.

- билгеләнгән күләмнең 100%ына, күрсәтелгән вазыйфаи бурычларны үтәмәүгә яисә тиешенчә үтәмәүгә бәйле рәвештә;

- хезмәтне саклау һәм техника иминлеге, янгын куркынычсызлыгы таләпләрен үтәмәгән өчен билгеләнгән күләмнең 20%ына.

- хезмәт дисциплинасын бозган өчен билгеләнгән күләмнең 20 %ына, эш вакыты режимы өлешендә, бер ай дәвамында эшкә нигезле сәбәпләрсез теркәлгән ике тапкыр соңга калу булганда.

Премияне киметү фактлары муниципаль хезмәткәрнең аңлатмалары, хезмәт язмалары, актлар һәм башка документлар белән расланьрга тиеш. Премияне киметү өчен сәбәпләр булу турында дәлилли.

Муниципаль хезмәткәр, аның турыдан-туры гаепләнүчесе булган очракта, җитәкче аңардан аңлатма язуы соратып алырга яисә аңлатмалардан баш тарту турында акт төзәргә тиеш. Аңлатмада мәҗбүри тәртиптә хокук бозуны кылу сәбәпләре күрсәтелә. Тәкъдим ителгән документлар нигезендә турыдан-туры җитәкче тарафыннан эш нәтижәләре буенча премия күләмен киметү турындагы тәкъдимнәр белән муниципаль хезмәткәрнең гаебе дәрәҗәсе турында хезмәт язмасы төзелә.

Эш нәтижәләре буенча премияне киметү эштә кимчелек булган яки хезмәт дисциплинасын бозган исәп-хисап чорында башкарыла, объектив сәбәпләр аркасында бу кимчелек хисап чоры тәмамланганнан соң ачыкланган очраклардан тыш (ләкин эшләгән көненнән соң 6 айдан да соңга калмыйча).

2.3. квартал саен бирелә торган премияләр түләнми:

-3 һәм аннан да күбрәк документларны (мөрәҗәгатьләрне, хатларны) карау срокларын бозу булганда;

- муниципаль район Башлығының, җирле үзидарә органы җитәкчесенең квартал дәвамында 3 һәм аннан да күбрәк беркетмәле йөкләмәләрен үтәмәү яисә тиешенчә үтәмәү;

-мөлкәтне юкка чыгаруга китермәгән муниципаль мөлкәткә матди зыян китерү;

-хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен бозган өчен, хезмәт вазыйфаларын

үтәүгә бәйле рәвештә хезмәткәргә мәгълүм булган башка хезмәткәрнең шәхси мәгълүматларын тарату;

- муниципаль хезмәт узуга, хезмәт тәртибе йөкләмәләренә һәм кагыйдәләренә, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәү, коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәмәү.

- җитди сәбәпсез прогул ясаган, эшкә исерек хәлдә килгән, яисә дүрт сәгатьтән артык берөзлексез яисә суммар рәвештә эш көне буена нигезсез сәбәпсез эштән киткән, түләтүләре алынмаган хезмәткәрләр әлеге хезмәт дисциплинасын бозган хисап чорында премияләнми.

2.4. Квартал саен бирелә торган премия күләме муниципаль хезмәткәрләр өчен акчалата түләү һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен бүләкләү белән чикләнә.

2.5. Эш бирүче дисциплинар түләтү кулланылган көннән алып бер ел узганчыга кадәр аны хезмәткәрдән үз инициативасы, хезмәткәрнең үз үтенече, аның турыдан-туры җитәкчесе яисә хезмәткәрләрнең вәкиллекле органы үтенече буенча алырга хокуклы.

2.6. Хезмәткә сәләтсезлек кәгазе буенча хастаханәдәге муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, хезмәткәрләрнең саны яки штаты кыскаруга бәйле рәвештә эштән азат ителгән муниципаль хезмәткәрләргә, башка эшкә күчү, уку йортына керү, пенсиягә китү, квартал саен бирелә торган премияләр түләүгә бәйле рәвештә, медицина бәяләмәсе нигезендә сәламәтлеге торышы буенча, башка эшкә күчү, уку йортына керү, пенсиягә чыгу, хәрби хезмәткә чакырылу белән бәйле рәвештә, квартал саен түләнә торган премияләр башкарылган вакытка пропорциональ рәвештә түләнә.

2.7. Әлеге Нигезләмәнең 2.6 п. каралмаган башка нигезләр буенча эштән азат ителгән муниципаль хезмәткәрләргә, шулай ук «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясындагы 1 пунктының 2, 3 өлешләрендә, 77 статьясындагы 7-9 пунктларында, 81 статьясында (1, 2, 4 пунктларынан тыш), 83 статьясындагы 4, 8, 10, 11 пунктларында, 84 статьясында каралган нигезләр буенча муниципаль хезмәттән азат ителүгә бәйле рәвештә, квартал саен бирелә торган премияләр түләнми.

2.8. квартал саен бирелә торган премия түләү вакытындагы муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә түләнми:

- бала карау буенча ялда ул Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән яшыкә җиткәнче, йөклелек һәм бала табу буенча ялда;

- премияләр бирелә торган чор дәвамында акчалата түләүләрен саклап калмыйча ялда булганнар.

- хезмәткәр эшкә кабул ителгән квартал агымында сынау срогында.

3. Татарстан Республикасы көненә һәм җирле үзидарә көненә премия

3.1. Татарстан Республикасы көненә, Җирле үзидарә көненә премия бер мәртәбә акчалата бүләкләү булып тора.

3.2. Татарстан Республикасы көненә, җирле үзидарә көненә багышланган премия муниципаль вазыйфаларны биләүче барлык затларга, җирле үзидарә органында эшләүче муниципаль хезмәткәрләргә календарь яисә милли бәйрәм чарасы датасына түләнә.

3.3. Татарстан Республикасы көненә, Җирле үзидарә көненә багышланган премия муниципаль хезмәткәрләр өчен акчалата түләү һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен бүләкләү белән чикләнә.

3.4. Нигезләмәнең әлеге бүлегендә каралган премияләренә билгеләү өчен муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар, муниципаль хезмәткәрләр өчен нигез булып аппарат җитәкчесенең муниципаль район Башлыгына һәм җирле үзидарә органы җитәкчеләренә жибәрелгән доклады тора.

4. Бер тапкыр бирелә торган акчалата түләүләр

4.1 Нигезләмәнең әлеге бүлеге нигезендә бер тапкыр бирелә торган акчалата түлүүлөргә түбәндәгеләр керә:

- муниципаль вазыйфаны, муниципаль хезмәткәрне биләүче затның -бала туганда бер тапкыр бирелә торган түләү;

- муниципаль вазыйфаны, муниципаль хезмәткәрне биләүче затның никахлашу көненә бер тапкыр бирелә торган түләү;

- муниципаль вазыйфаны биләүче затның, муниципаль хезмәткәрнең ата-анасы, тормыш иптәше, балалары вафат булуга бәйле рәвештә бер тапкыр түләү торган түләү;

- муниципаль вазыйфа биләүче затның, муниципаль хезмәткәрнең якин туганнарының яисә тормыш иптәшенең вафат булуына бәйле рәвештә бер тапкыр түләү торган түләү.

- муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә юбилей датасына (50 яшь-хатын-кызлар, ир-атлар һәм алдагы 5 елга бер тапкыр) бәйле рәвештә бер тапкыр бирелә торган түләү.

4.2. Бала туганда бер тапкыр бирелә торган түләү муниципаль хезмәткәрләр өчен һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен хезмәт хакының минималь күләменнән бер тапкыр түләү. «Хезмәт өчен түләүнең минималь күләме турында» 2000 елның 19 июнендәге 82-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы дәүләт һәм муниципаль учреждениеләре өчен билгеләнгән минималь хезмәт хакы.

Муниципаль вазыйфаны биләүче затка, муниципаль хезмәткәргә бала туганда бер мәртәбә түләү билгеләү өчен нигез булып муниципаль вазыйфаны биләүче затның, муниципаль хезмәткәрнең комиссиягә, муниципаль район Башлыгына яисә жирле үзидарә органы житәкчесенә - турыдан-туры эш бирүчегә туу турында таныклык күчәрмәсе кушып жибәрелгән гаризасы тора.

4.3. Никахлашу көненә туры китерелгән бер мәртәбә бирелә торган түләү муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен хезмәт хакының минималь күләменнән бер тапкыр түләү.

Муниципаль вазыйфаны биләүче затның никахлашу көненә багышланган бер мәртәбә түләү торган түләүне билгеләү өчен нигез булып затның гаризасы тора, муниципаль вазыйфаны, муниципаль хезмәткәрне биләүче, Комиссиягә, муниципаль район Башлыгына яисә жирле үзидарә органы житәкчесенә - турыдан-туры эш бирүчегә юнәлдерелгән, никахлашу турындагы таныклыкның күчәрмәсе белән.

4.4. Ата-анасы, тормыш иптәше, балалары үлүгә бәйле бер тапкыр түләү торган түләү муниципаль хезмәткәрләр өчен һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен хезмәт хакының минималь күләмендә түләү.

Муниципаль вазыйфаны биләүче затның, муниципаль хезмәткәрнең, муниципаль хезмәткәрне биләүче затның ата-анасы, тормыш иптәше, балалары вафат булуга бәйле рәвештә бер мәртәбә түләү торган түләү билгеләү өчен комиссиягә, муниципаль район Башлыгына яисә жирле үзидарә органы житәкчесенә - турыдан-туры эш бирүчегә жибәрелгән гариза, үлем турында таныклыкның һәм вафат булучылар белән туганлык яисә никахлашу мөнәсәбәтләренең булуын раслый торган документның күчәрмәсе кушымта белән нигез булып тора.

4.5. Муниципаль вазыйфаны биләүче затның, муниципаль хезмәткәрнең вафат булуына бәйле рәвештә бер мәртәбә түләү вафат булган кешенең тормыш иптәшенә яисә ата-анасының берсенә яки туганының гаризасы буенча баласына хезмәт хакының ун минималь күләмендә түләү, аңа үлем турында таныклыкның һәм вафат булган кеше белән туганлык яисә никахлашу мөнәсәбәтләре булуын раслый торган документның күчәрмәләре кушыла.

4.6. Муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче затларга муниципаль хезмәткәрләргә юбилей даталарына (хатын-кыз, ир-ат һәм аннан соңгы 5 ел саен) муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен хезмәт хакының минималь күләме күләмендә бер мәртәбә түләү.

5. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган вазыйфаларны биләүче затларга премия, өстәмә түләү күләмен билгеләү һәм матди ярдәм күрсәтү өчен гаризаларны карау буенча Комиссия

5.1. Комиссия кызыксындыру характерындагы түләүләрне нәтижәле һәм объектив билгеләү, бурычларны үтәү сыйфатын яхшыртуда, вазыйфаи бурычларны һөнәри һәм компетентлы башкаруда матди кызыксынуны көчәйтү һәм муниципаль вазыйфаларны, муниципаль хезмәткәрләрне, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган вазыйфаларны биләүче затларның мотивациясен көчәйтү максатларында төзелә.

5.2. Комиссиянең төп бурычлары булып тора:

- жирле үзидарә органнары житәкчеләренең тәкъдимнәре нигезендә жирле үзидарә органнары вазыйфасы булмаган муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның, муниципаль хезмәткәрләрнең, вазыйфаны биләүче затларның һөнәри хезмәт эшчәнлегенең нәтижәлелеген бәяләү;

- йөкләмәләрне, күрсәтмә документларын башкару турында, расланган биремнәре, планнарны, чараларны үтәү турында мәгълүматны карау.

- муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның, муниципаль хезмәткәрләрнең, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган вазыйфаларны биләүче затларның-премия, өстәмәләр алучыларның жирле үзидарә органнары тарафыннан тәкъдим ителә торган исемлек составын карау һәм хуплау.

- муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә, вазыйфа биләүче затларга муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган премия күләмен билгеләү

муниципаль вазыйфаларны, муниципаль хезмәткәрләрне, вазыйфаларны биләүче затларның муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган, матди ярдәм күрсәтүгә муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган гаризаларын карау.

- комиссия утырышы беркетмәсен әзерләү.

Үз компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча комиссия түбәндәгеләргә хокуклы:

- үз утырышларына жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларын чакырырга.

- жирле үзидарә органнары житәкчеләреннән муниципаль хезмәт вазыйфалары булып тормаган документларны, материалларны һәм мәгълүматны кабул итү өчен кирәкле документларны, мәгълүматны, муниципаль хезмәткәрнең, вазыйфаны биләүче затларның язма аңлатмаларын соратып алырга.

- үз утырышларында жирле үзидарә органнары житәкчеләрен тыңларга;

- премия күләмен билгеләү, премияне киметү, яисә премия түләмәү турындагы тәкъдимнәре кабул итәргә (кире кагарга).

5.3. Комиссия составы Актаныш муниципаль районы Башлыгының боерыгы нигезендә төзелә һәм раслана.

Комиссия составына түбәндәгеләр керә:

- комиссия рәисе;

- комиссия рәисе урынбасары;

комиссия секретаре;

- комиссия әгъзалары саны 6 кешедән артмый.

Комиссия утырышында аның рәисе булмаган очракта, комиссия рәисе функцияләрен аның урынбасары башкара.

Комиссия эшен оештыру өчен секретарь утырышлар беркетмәләрен һәм комиссиянең башка документациясен алып бара.

5.4. Комиссия утырышлары кирәк саен уздырыла.

Комиссия утырышы, әгәр анда аның әгъзаларының гомуми саныннан кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала. Комиссия карарлар тавыш бирү юлы белән кабул итә.

Муниципаль хезмәткәрләрнең, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган затларның турыдан-туры житәкчеләре - Актаныш муниципаль районы жирле үзидарә органнарының премияләр, өстәмәләр (бүлекләр, структур бүлекчәләр) алучылары комиссиягә премияләр билгеләү өчен нигез булып торучы хезмәткәрләр эшчәнлегә күрсәткечләре турында мәгълүмат, өстәмәләр тапшыра.

Комиссия узган чор өчен хезмәткәрләр эшчәнлеген бәяләүне Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Советының муниципаль вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәткәрләрне биләүче затларны, башкарма комитетны, «Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы», «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Актаныш муниципаль районы контроль-хисап палатасы» МКУ вәкилләрен бүләкләү турындагы нигезләмә нигезендә хезмәткәрләр эшчәнлегенең нәтижәлегә күрсәткечләре һәм критерийлары нигезендә гамәлгә ашыра.

Комиссия карары кабул ителгән дип санала, әгәр дә «риза» дип комиссия утырышында катнашучыларның яртысынан күбрәгә тавыш бирсә. Тавышлар тигез булганда, «риза» һәм «каршы» яки «каршы-тоткарланучы» тавышлар комиссиянең рәисе тавышы хәлиткеч булып тора (рәис булмаганда урынбасары).

Комиссия карары әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән премияләргә (премия күләмен киметү) түләү өчен, муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган вазыйфаларны биләүче затлар өчен, шулай ук әлегә карар һәм башка муниципаль актлар белән билгеләнгән өстәмәләргә түләү өчен нигез булып тора.

Комиссия утырышында беркетмә алып барыла. Утырыш беркетмәсендә түбәндәгеләр күрсәтелә:

- утырышны уздыру урыны һәм вакыты;
- катнашучыларның фамилиясе, исеме, атасының исеме;
- көн тәртибе мәсьәләләргә буенча барлык чыгышларны кыскача бәян итү;
- тавыш бирүгә һәм алар буенча тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр;
- кабул ителгән карарлар.

Тавыш бирү нәтижәләре һәм муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган, муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган, биләгән вазыйфаларны биләүче затлар, муниципаль хезмәткәрләр, биләгән затлар эшчәнлегенең нәтижәлегенең максатчан күрсәткечләрен үтәүне бәяләү комиссиясе карары һәм аларны премияләү проценты, яки депремирование, хисап чорында беркетмә белән рәсмиләштерелә, ул комиссиянең утырышта катнашкан рәисе, рәис урынбасары, секретаре һәм барлык әгъзалары тарафыннан имзаланган.

Беркетмә жирле үзидарә органының бухгалтерлык исәбе һәм хисапчылык (бухгалтерия) секторына карар кабул ителгән көннән бер эш көненнән дә соңга калмыйча жиберелә. Беркетмәнең күчәрмәсе район Советы аппараты житәкчесе, карар кабул ителгән көннән алып бер эш көненнән дә соңга калмыйча, жирле үзидарә органының кадрлар бүлегенә жиберелә.

Комиссия утырышы беркетмәсе нигезендә жирле үзидарә органнары тарафыннан хисап чорында муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны, муниципаль хезмәткәрләрне, вазыйфаны биләүче затларны бүләкләү яисә депремиация турында күрсәтмә чыгарыла.

5.5. Комиссия әгъзалары түләүсез, ирекле нигездә эшлиләр.

Комиссия әгъзасы комиссия карарлары буенча фикер алышуда һәм кабул итүдә катнашырга, комиссия утырышы беркетмәсендә теркәлгән тиешле үзенең аерым фикерен язма рәвештә белдерергә хокукы.

Комиссия әгъзасы комиссия эшендә катнашырга тиеш, шул ук вакытта ихтыяри булу һәм сәламәтлек саклау принципларыннан, хезмәткәрләрнең хезмәт сыйфатын бәяләүнең объективлыгыннан, комиссия эшенең хәбәрдарлыгыннан, кабул ителә торган карарларның корректлыгыннан чыгып.

Комиссиянең һәр әгъзасы комиссия эшенең төп принципларын үтәү өчен шәхсән җаваплы.

Комиссия эгъзасы комиссия карары буенча аның составыннан түбәндәге очрақларда чыгарыла:

- язма рәвештә белдерелгән үз теләге белән;
- учреждениедән хезмәткәрне эштән чыгарганда;
- Актаныш муниципаль районы Башлыгы карары буенча.

Комиссия эгъзасыннан чыкканнан соң, Актаныш муниципаль районы Башлыгы аны алыштыру өчен чаралар күрә.

5.6. Әлеге Нигезләмәнең 1.7 пунктында билгеләнгән премияләргә түләү өчен комиссия карары таләп ителми. Күрсәтелгән очрақта премиягә түләү өчен нигез булып республика һәм федераль хакимият органнарының тиешле боерыгы (башка хокукый документлары) тора.

6. Пенсияләргә, отпусклар исәпләү өчен уртача хезмәт хакын исәпләү тәртібе

6.1. Әлеге Нигезләмәдә каралган һәм җирле бюджет хисабына түләнгән торган квартал саен бирелә торган акчалата премияләргә, бер мәртәбә премияләргә, шулай ук республика һәм федераль хакимият органнары боерыклары нигезендә түләнгән торган эш йомгаклары буенча квартал саен бирелә торган матди бүләкләү пенсияләргә, отпускларны исәпләү өчен уртача хезмәт хакы составында исәпкә алына.

6.2. Татарстан Республикасы көненә, Җирле үзидарә көненә багышлап җирле бюджеттан түләнгән торган бер тапкыр акчалата бүләкләүләргә, Татарстан Республикасы көненә, Җирле үзидарә көненә багышланган матди бүләкләү республика һәм федераль хакимият органнары боерыклары нигезендә пенсияләргә, отпускларны исәпләү өчен уртача хезмәт хакы составында исәпкә алынмый.

6.3. Нигезләмәнең 4 бүлегендә бер тапкыр бирелә торган акчалата түләүләргә пенсияләргә, отпускларны исәпләү өчен уртача хезмәт хакы составында исәпкә алынмый.

6.4. Әлеге нигезләмәдә каралмаган, Министрлар Кабинеты карамагында исемләнгән һәм субсидияләргә исәбеннән гамәлгә ашырыла торган башка нигезләргә буенча җирле бюджет хисабына бер мәртәбә бирелә торган премияләргә, бер мәртәбә бирелә торган түләүләргә пенсияләргә, отпускларны исәпләү өчен уртача хезмәт хакы составында исәпкә алынмый.

Ел нәтижеләргә буенча еллык премия

7.1. Түләү датасына муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга һәм җирле үзидарә органында эшләүче муниципаль хезмәткәрләргә ел дәвамында эшләү нәтижеләргә буенча еллык премия - бер мәртәбә премия бирелергә мөмкин.

7.2. Ел дәвамында эшләү нәтижеләргә буенча премия күләме, хезмәткә түләү фондының күләмен һәм күләмен премиягә бүлеп бирелгән бюджет ассигнованиеләргә чикләрендә булуга карап, билгеләнә. Премия фонды экономиясә булмаган очрақта, премияләргә исәпләнми һәм түләнми.

7.3. Тулы булмаган календарь ел эшләгән муниципаль хезмәткәргә, муниципаль вазыйфаны биләүче затка премия җирле үзидарә органы җитәкчесә карамагында түләнгән.

7.4. Еллык премияләргә, вазыйфаи бурычларын үтәмәү яки тиешенчә үтәмәү сәбәплә, елына 3 тапкыр чыгарылган шәхсә рәвешендә дисциплинар җәза булганда, тулысынча түләнми.

7.5. Еллык премия түләү вакытындагы муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә түләнми:

- бала карау ялында;
- акчалата түләүгә саклап калмыйча, өч айдан артык дәвамлы ялда булганда.
- эштән киткәндә.
- гамәлдәгә дисциплинар түләүләргә булганда.

Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларына, муниципаль хезмәткәрләренә башка өстәмә түләүләр турында Нигезләмә

1. Муниципаль хезмәткәрләренң эшнең катлаулылыгы һәм киеренкелеге өчен айлык түләү түбәндәгечә билгеләнә:

- муниципаль хезмәтнең югары вазыйфалары вазыйфаи окладка карата 100 проценттан артмаган күләмдә;

- муниципаль хезмәтнең төп вазыйфалары вазыйфаи окладка карата 80 проценттан артмаган күләмдә.

- муниципаль хезмәтнең әйдәп баручы, өлкән һәм кече вазыйфалары вазыйфаи окладка карата 60 проценттан артмаган күләмдә.

Катлаулылык һәм эшнең киеренкелеге өчен түләү билгеләү турындагы карар структур бүлекчә җитәкчесе тәкъдиме буенча эш бирүче тарафыннан кабул ителә.

Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар өчен эшнең катлаулылыгы һәм киеренкелеге өчен айлык түләү "Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы муниципаль берәмлеге депутатларының, җирле үзидарәнең даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы сайланулы вазыйфаи затларының, контроль-хисап органнары рәисләренең, аудиторларының, муниципаль хезмәткәрләренең хезмәтенә түләү тәртибе һәм шартлары турындагы нигезләмәгә» нигезендә билгеләнә торган акчалата түләүнең 100 процентыннан артмаган күләмдә билгеләнә.

2. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга профильле гыйльми дәрәжәсе өчен айлык өстәмәләр Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы җирле үзидарә органнарының муниципаль вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәткәрләрен биләүче затларны бүләкләү турындагы нигезләмәнең 5 бүлегендә эш итүче Комиссиянең түбәндәге үлчәмнәрдә гамәлгә ашырыла:

- фәннәр кандидаты - айлык акчалата бүләкләүгә 1,5 процент;

- фәннәр докторы - айлык акчалата бүләкләүгә 2 процент;

3. Татарстан Республикасы мактаулы исеме өчен вазыйфаи окладка айлык өстәмә эш бирүче карары нигезендә муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи окладының 2 проценты күләмендә билгеләнә.

4. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы муниципаль берәмлеге депутатларының, җирле үзидарәнең даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы сайланулы вазыйфаи затларының, контроль-хисап органнары рәисләренең, аудиторларының, муниципаль хезмәткәрләренең хезмәтенә түләү тәртибе һәм шартлары турында 10.02.2023 ел, № 27-03 нигезләмәсенең нигезендә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга Татарстан Республикасының мактаулы исеме өчен айлык өстәмә Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләрен һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны бүләкләү турындагы Нигезләмәнең 5 бүлегендә эш итүче комиссия карары белән бер акчалата түләүнең 2 проценты күләмендә билгеләнә.

5. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, Актаныш муниципаль районы Советының, Башкарма комитетының, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Контроль-хисап палатасы» МКУ өстәмә түләүләр турында әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән түләүләр хезмәт өчен түләүнең гарантияләнгән төре булып тора.

Актаныш муниципаль районы Советы, Башкарма комитетының Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Контроль-хисап палатасы» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, «Финанс-бюджет палатасы» МКУ, «Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ муниципаль вазыйфаларын биләүче затларына, муниципаль хезмәткәрләренә матди ярдәм турында Нигезләмә

1. Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының җирле үзидарә органнары муниципаль хезмәткәрләренә матди ярдәм күрсәтүне тәртипкә салу максатларында эшләнә.

2. Хезмәткә түләү фонды буенча акчалар экономиясе булган очракта, хезмәткәрнең гаризасы нигезендә, түбәндәге очракларда матди ярдәм күрсәтелергә мөмкин:

2.1 стихияле бәла-каза һәм көтелмәгән хәлләр нәтижәсендә мөлкәт югалган яисә зарарланган очракта (янгын, мөлкәтне урлау, газ-, җылылык һәм су белән тәэмин итү авариясе) җирле үзидарәнең, эчке эшләрнең, янгынга каршы хезмәтнең тиешле органнарыннан документлар тапшырганда һәм күрсәтелгән хәлләр нәтижәсендә килгән зыянны, муниципаль хезмәткәр мөлкәтеннән һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга керүне раслый торган башка очракларда матди ярдәм күрсәтелергә мөмкин;

2.2. эшләү чорында алган гариплек (жәрәхәт), авыру, бәхетсезлек очрагы, авария, озакка сузылган авыру аркасында дөвалануга һәм сәламәтлекне торгызуга аеруча мохтажлык белән бәйле гаиләдә авыр матди хәл килеп чыккан очракларда, медицина оешмаларыннан тиешле хәлләрнең килеп чыгуын һәм тотылган чыгымнарны раслый торган документлар тапшырганда (көгазь күчермәләре эшкә сәләтсезлек, күчермә эпикризы, медицина хезмәтләре күрсәтү турында шартнамәләр, касса чеклары, квитанцияләр);

2.3. Тиешле еллар эшлэгән өчен дәүләт пенсиясенә чыгуга бәйле рәвештә.

3. Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә, Советның муниципаль хезмәткәрләренә, Актаныш муниципаль районы Контроль-хисап палатасы, Актаныш муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы, Актаныш муниципаль районы Җир һәм милек мөнәсәбәтләре палатасы рәисләренә матди ярдәм түләү турында карар кабул итү өчен нигез булып муниципаль район Башлыгына җибәрелгән гариза тора.

4. Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты муниципаль хезмәткәрләренә, Актаныш муниципаль районы мәгариф идарәсе башлыгына, Актаныш муниципаль районы Финанс-бюджет палатасының (рәисеннән тыш) һәм Актаныш муниципаль районы Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасының (рәисеннән тыш) әлеге пунктта күрсәтелгән муниципаль хезмәткәрләренә матди ярдәм түләү турында карар кабул итү өчен нигез булып тора, Актаныш муниципаль районының Контроль-хисап палатасы (рәисеннән тыш) җитәкчегә матди ярдәм алуга дөгъва кылучы затның гаризасы тора.

5. Табигый бәла-каза һәм муниципаль вазыйфаларны һәм муниципаль хезмәткәрләренә биләүче затларга матди ярдәм күрсәтү турындагы карар Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы җирле үзидарә органнарының муниципаль вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәткәрләрен биләүче затларны бүләкләү турындагы нигезләмәнең 5 бүлегендә эш итүче Комиссия тарафыннан кабул ителә.

6. Табигый бәла-каза һәм көтелмәгән башка хәлләр нәтижәсендә мөлкәт югалган

яисә зарарланган очракта матди ярдәм күрсәтү (янгын, мөлкәтне урлау, газ-, жылылык һәм су белән тәэмин итү авариясе) хезмәткә түләү фонды буенча акчалар экономияләнган очракта һәм хезмәт хакын түләү буенча барлык йөкләмәләрне, акча түләүләрен һәм хезмәткә түләү системасына керүче башка мәжбүри түләүләренә гарантияләгән очракта гына башкарыла.

7. Имгәнү, авыру, бәхетсезлек очрагы, авария, муниципаль вазыйфаларны һәм муниципаль хезмәткәрләренә биләүче затларның озак вакытлы авыруы аркасында гаиләдә аеруча мохтажлык белән бәйле авыр матди ярдәм күрсәтү турындагы карар Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләрен һәм муниципаль хезмәткәрләренә бүләкләү турындагы нигезләмәнең 5 бүлегә нигезендә эш итүче Комиссия тарафыннан кабул ителә һәм хезмәт өчен түләүнең биштән дә артык булмаган күләме күләмендә бер мәртәбә түләнә.

8. Тиешле еллар эшләгән өчен дәүләт пенсиясенә чыгуга бәйле рәвештә матди ярдәм хезмәт өчен түләүнең минималь күләмендә түләнә.